

2011. gada dabas simboli

Publicēts: 09.12.2020.

 2005

 2006

 2007

 2008

 2009

2010

[Skatīt vairāk](#)

2012

[Skatīt vairāk](#)

2013

[Skatīt vairāk](#)

2014

[Skatīt vairāk](#)

2015

[Skatīt vairāk](#)

2016

[Skatīt vairāk](#)

2017

[Skatīt vairāk](#)

2018

[Skatīt vairāk](#)

2019

[Skatīt vairāk](#)

2020

[Skatīt vairāk](#)

📖 Gada putns >>> meža pūce (*Strix aluco*)

Gada dzīvnieks >>> Eiropas platausis (*Barbastella barbastellus*)

Gada kukainis >>> ošu pļavraibenis (*Euphydryas maturna*)

Gada gliemis >>> lielais diġgliemezis (*Lymnaea stagnalis*)

Gada augs >>> ķekarpaparde no *Botrychium* ģints

Gada sēne >>> zaļā mušmire (*Amanita phalloides*)

Gada zivs >>> grundulis (*Gobio gobio*)

2011. gada dabas simbolu plakāts

[2011. gada dabas simbolu plakāts](#)

Gada putns - meža pūce (*Strix aluco*)

Par 2011. gada putnu [Latvijas Ornitoloģijas biedrība](#) pasludinājusi meža pūci *Strix aluco*. Intensīvās mežizstrādes dēļ gada putnam Latvijas mežos trūkst piemērotu ligzdošanas vietu - vecu un dobumainu koku. Tādēļ meža pūces, pretēji savam nosaukumam, arvien biežāk apmetas lauku ainavā - īpaši saudzētos liela apmēra kokos pagalmos, parkos, kapsētās un apdzīvotās vietās. Izvēloties akcijai devīzi - "Meža pūcei mājas arī mežā!", LOB sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi aicina iedzīvotājus palīdzēt gada putnam, izgatavojot un izliekot mežos mākslīgās ligzdvietas - pūču būrus.

Gada dzīvnieks - Eiropas platausis (*Barbastella barbastellus*)

Par 2011. gada zvēru (jeb dzīvnieku) [Latvijas Dabas muzejs](#) izvēlējies Eiropas platausi *Barbastella barbastellus* - vienu no retākajām Latvijas sikspārņu sugām, kas iekļauta ES Biotopu direktīvas II pielikumā. Mūsu valstī sikspārņu pētnieki līdz šim plataušus atraduši atsevišķās vietās Vidzemē un Zemgales austrumu daļā. Visticamāk, ka tie sastopami arī citur Latvijā - tomēr ne īpaši lielā skaitā. Latvijā Eiropas platausis ziemas guļā visbiežāk dodas vecos, plašos muižu un piļu pagrabos, bet vasarā tas novērojams lielos, vecos, nekoptos muižu parkos. Par Eiropas platauša, tāpat kā citu sikspārņu novērojumiem ziņo www.dabasdati.lv.

Akcijas laikā Latvijas Dabas muzejs rīkos komiksu konkursu „Gribi tici, gribi nē!”, aicinot ilustrēt izdomātus vai patiesus stāstus par sikspārņiem. Skolēniem muzejs piedāvās nodarbības „Sikspārņi - ar kājām gaisā!”, bet ģimenēm - piedzīvojumu vakarus „Sikspārņa vēstījums”. Tiks rīkots arī seminārs bioloģijas skolotājiem.

Interesanti, ka sikspārņi būs sabiedrības uzmanības centrā ne tikai Latvijā, bet arī citviet - 2011. un 2012. gadu pasaulē atzīmēs kā starptautisko sikspārņu gadu (Year of the Bat), vairāk informācijas atradīsi www.yearofthebat.org.

Dažādi materiāli par siskpārņiem

Uzziņām

 [Buklets "Sikspārņi"](#)

 [Buklets/plakāts "Latvijā ziemojošie sikspārņi"](#)

Izpētei

[Sabiedriskā monitoringa novērojumu programma "Sikspārņi"](#) - [lejupielādēt >>>](#) (734 KB - metodiskais apraksts un novērojuma protokols)

Nodarbībām/izklaidei

[Darba lapa "Uzzīmē sikspārni!"](#) - [lejupielādēt >>>](#) (57 KB)

[Darba lapa "Kur dzīvo sikspārņi"](#) - [lejupielādēt >>>](#) (1,66 MB)

[Darba lapa "Izkrāso sikspārni"](#) - [lejupielādēt >>>](#) (73 KB)

[Krustvārdu mīkla "Ko tu zini par sikspārni" \(1\)](#) - [lejupielādēt >>>](#) (113 KB)

[Krustvārdu mīkla "Ko tu zini par sikspārni" \(2\)](#) - [lejupielādēt >>>](#) (124 KB)

[Puzle](#) - [lejupielādēt >>>](#) (1,3 MB)

Video par sikspārņiem

[Skatīt vairāk](#)

Gada kukainis - ošu pļavraibenis (*Euphydryas maturna*)

[Latvijas Entomoloģijas biedrība](#) par gada kukaini atzinusi Eiropā aizsargājamo ošu pļavraibeni, kas sastopams ošu mežos ar dažādu koku vecuma struktūru, laucītēm un izgāztu koku radītajiem atvērumiem. Tas atrodams arī arī ziediem bagātās mežmalās un meža pļavās. Tauriņi lido galvenokārt jūnijā. Kāpuri barojas uz ošiem vasaras otrā pusē un uz lakstaugiem pavasarī pēc ziemošanas. Gada kukaini visvairāk apdraud ošu mežu platību samazināšanās. Tiek uzskatīts, ka Latvijā ošu pļavraibeņa stāvoklis ir labvēlīgs, pie mums suga sastopama astoņās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (Natura 2000 vietās). Ja novērojat gada kukaini, ziņojiet www.dabasdati.lv (lūgums pievienot tauriņa fotogrāfiju) vai rakstiet uz e-pastu - adalia@lanet.lv, entomologam Voldemāram Spuņģim.

Gada gliemis - lielais diķgliemezis (*Lymnaea stagnalis*)

[Latvijas Malakologu biedrība](#) par 2011. gada gliemi ievēlējusi lielo diķgliemezi *Lymnaea stagnalis*, kas sastopams ezeros un diķos. Lielais diķgliemezis elpo atmosfēras skābekli, tādēļ nereti redzams uzrāpies pa kādu auga stumbru līdz ūdens virsmai un atvēris elpatveri, kas izskatās kā neliels caurumiņš gliemeža sānos. Evolūcijas gaitā diķgliemeži atgriezušies dzīvot ūdenī pēc tam, kad viņu senči bija kļuvuši par sauszemes gliemežiem. Bet paši senākie diķgliemežu senči, tāpat kā mums visiem, bijuši jūras iemītnieki. Kā norāda gliemežu pētnieki, dažkārt lielo diķgliemezi iespējams novērot ļoti lielā skaitā - ienākot jaunā ūdenskrātuvē jebkura ūdens gliemežu suga var strauji savairoties, ja nav konkurējošo sugu. Pievienojoties citām sugām, izveidojas līdzsvars.

Lielais diķgliemezis un arī citi diķgliemeži piedalījušies pirmajā mūsu valstī veiktajā ekoloģiskajā eksperimentā par gliemežu izplatīšanās spēju. Eksperimentu veikusi Neimaņu Meta Latvijas Universitātes profesora N.Lebedinska vadībā, raksts par to publicēts 1924.gadā. Tā ir pirmā publikācija latviešu valodā par gliemju faunu.

Gada augs - ķekarpaparde no *Botrychium* ģints

[Latvijas Botāniku biedrība](#) par 2011. gada augu izvēlējusies ķekarpapardes *Botrychium* ģints - mazus daudzgadīgus augus, kas pieder čūskmēlīšu dzimtai. Mūsu valstī sastopamas piecas ķekarpaparžu *Botrychium* sugas: pusmēness ķekarpaparde *B. lunaria*, Virdžīnijas ķekarpaparde *B. virginianum*, zarainā ķekarpaparde *B. matricariifolium*, plūksnu ķekarpaparde *B. multifidum* un vienkāršā ķekarpaparde *B. simplex*. Ķekarpapardes ir reti vai pat ļoti reti sastopami augi gan Latvijā, gan visā Baltijas jūras reģionā. Tās atrodamas pļavās, priežu mežos, atmatās, ceļmalās, mežmalās. Visbiežāk ķekarpapardes veido nelielas grupas vai atrodami tikai atsevišķi augi. Botāniķi norāda, ka ķekarpapardes parasti ir visai grūti pamanāmas retās sastopamības, necilā augstuma un mazo audžu dēļ. Ķekarpaparžu dzīvesvietas apdraud cilvēka darbība, piemēram, izmīdīšana, uzāršana, teritoriju apmežošana un pļavu aizaugšana ar krūmiem.

Biežāk sastopamā ķekarpaparde mūsu valstī ir pusmēness ķekarpaparde (attēlā). Tas ir neliels, līdz 20 cm augsts augs, kas sastopams sausās dzīvotnēs ar skraju augāju - pļavās, mežmalās, skrajos priežu mežos. Ieraudzīt to var vien vasaras sākumā, jo vasaras otrajā pusē augs pastāv tikai augsnē. Savu latvisko nosaukumu - pusmēness ķekarpaparde - augs ieguvis mazo, skaisto, pusmēness formas lapu plūksnu dēļ, pēc kurām to var labi atšķirt no citām ķekarpaparžu sugām. Pēc dažu tautu ticējumiem šo papardīti sauc par „zāli - atslēgu”. Ticējumi vēsta, ka to sporangiju sastati vasaras saulgriežos norāda virzienu, kurā meklējami aprakti dārgumi.

Gada sēne - zaļā mušmire (*Amanita phalloides*)

[Latvijas Mikologu biedrība](#) par 2011. gada sēni izvirzījusi zaļo mušmīri *Amanita phalloides*, kas tiek uzskatīta par Latvijas indīgāko sēni. Tā satur ap 110 indīgu savienojumu un 90 % saindēšanās gadījumu beidzas ar nāvi. Īpaši bīstama tā ir tāpēc, ka saindēšanās pazīmes parādās ļoti vēlu - pēc 10-30 stundām. Zaļā mušmīre Latvijā sastopama diezgan bieži. Tā ir ozolu mikorizas sēne, aug lapu koku un jauktos mežos, parkos, trūdvielām bagātās augsnēs. Kā visas mikorizas sēnes, tā palīdz kokam uzņemt ūdeni un

minerālvielas.

Par gada sēni zaļā mušmire ievēlēja, lai pievērstu uzmanību indīgo sēņu bīstamībai. Īpaša uzmanība jāpievērš tam, ka zaļās mušmires labprāt aug vecos, lieliem ozoliem bagātos parkos. Tajos bieži vien atrodas lauku skolas, tādēļ īpaši jāpieskata bērni. Iespējams, ka tieši ar šo sēni savulaik noindēts Romas imperators Klaudijs, kā arī varākas citas pasaules vēsturē pazīstamas personas.

Sēnes cepurīte 5-12 cm plata, sākumā olveida vai zvanveida, vēlāk izpletusies, gaiši zaļa vai olīvbrūna, reizēm ar baltām pārslām, gluda, mitrā laikā lipīga, sausā - zīdaini spīdīga. Mīkstums balts, mīksts, ar medus smaržu un riekstu garšu. Lapiņas baltas, mīksts, brīvas, ar pārslainām šķautnēm. Kātiņš 8-15 cm garš, 1-2,5 cm resns, balts, ar tikko saskatāmu zaļganu zigzagveida rakstu, ar baltu, rievotu, reizēm izzūdošu gredzenu un bumbuļveida paresninājumu pie pamata, kuru ietver plata maisveida maksts.

Gada zivs - grundulis (*Gobio gobio*)

Biedrības „Latvijas Makšķernieku asociācija” (LMA) valde par zivju resursu aizsardzības akcijas „Dzīvais ūdens 2011” Gada zivi ir nominējusi grunduli, kas ir ļoti jutīgs pret ūdens piesārņojumu. Kā skaidro LMA valdes priekšsēdētājs Alvis Birkovs, šādu simbolisku izvēli noteica divi konkrēti LMA darbības virzieni šajā gadā.

Pirmais no šiem virzieniem - Latvijas ūdens objektu apsaimniekošanas jautājuma (problēmu) risināšana: principu, kritēriju, pienākumu un atbildības noteikšana un to iekļaušana attiecīgajos normatīvajos aktos, jo pašreiz var runāt tikai par valsts ūdens objektu ekspluatāciju (izmantošanu) dažādiem mērķiem.

Otrs virziens ir valsts zivju resursu saglabāšanas jautājuma risināšana - to dzīves vides kvalitātes un dabiskā nārsta nodrošināšana, jo šādiem pasākumiem nav pat paredzēts deleģējums Zvejniecības likumā. Pašreiz tas paredz tikai zivju resursu mākslīgu atražošanu un pavairošanu ar visām no tā izrietošajām negatīvajām sekām ilgtermiņā zivju resursu ilgtspējīgas izmantošanas un bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai.

Gada ģeoloģiskais objekts - Kulšēnu sēravots

[Latvijas Petroglifu centrs](#) par 2011. gada ģeoloģisko objektu izvēlējies Zemgalē, Bauskas novada Vecsaules pagastā atrodamo Kulšēnu jeb Ozolaines sēravotu. Lielākais avots Zemgalē un, iespējams, visā Latvijā, atrodas līdzenumā uz ziemeļaustrumiem no Ozolaines ciema, ap 300 metrus no Kulšēnu mājām. Avots izplūst lecvavas pietekas - Avotu grāvja labā krastā, mitras pļavas vidū, 7 x 15 metrus plašā iedobē. Pirmoreiz milzīgo avotu aprakstījis dabas pētnieks Zelmārs Lancmanis 1920. gados. Plašāk par Kulšēnu sēravotu rakstītssamērā reti, pēdējos 10 gados. Kopš 2001. gada tas ir aizsargājama dabas piemineklis, un ap to izveidotā aizsargājamā teritorija ir nedaudz lielāka par 20 hektāriem.

Latvijas Petroglifu centra organizēto Kulšēnu sēravota nominēšanu par Latvijas 2011. gada ģeoloģisko objektu atbalsta Latvijas Universitātes Ģeoloģijas muzejs, Ziemeļvidzemes Ģeoparks, Bauskas novada dome un Bauskas Tūrisma informācijas centrs. Pavasarī, kā jau tradicionāli, pie gada ģeoloģiska objekta tiks organizēts izglītojošs pasākums.

Informācija sagatvota sadarbībā ar www.dabasdati.lv

<https://www.daba.gov.lv/lv/2011-gada-dabas-simboli>